

การสร้างและพัฒนาคุณภาพผู้ให้บริการธุรกิจด้านวิสาหกิจชุมชนในเขตพื้นที่จังหวัดกาฬสินธุ์

Construction and Development of Quality for Business Service in Community Enterprise in Kalasin Provincial Area

ฉลาด จันทรสมบัติ¹, พิสิษฐ์ บุญไชย², ศักดิ์เจริญ ภาณุตานนท์³, ทานตะวัน สิงห์แก้ว⁴

Chalard Chantarasombat¹, Pisit Boonchai², Sakchalearn Pawaputanon³, Tantawan Singkeaw⁴

บทคัดย่อ

ความมุ่งหมายของการวิจัย 1) เพื่อรับสมัครและคัดเลือกผู้ให้บริการด้านวิสาหกิจชุมชน เข้าร่วมโครงการอย่างน้อย 15 คน 2) เพื่อกำหนดโครงสร้างและเนื้อหา หลักสูตรการสร้างและพัฒนาผู้ให้บริการด้านวิสาหกิจชุมชน 3) เพื่อพัฒนาผู้เข้ารับการอบรมในทักษะพื้นฐาน การสร้างแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ เทคนิคการสอนงาน แบบทดลองปฏิบัติจริง (On The Job Training) และความสามารถในการวินิจฉัยการบริหารธุรกิจที่เป็นต้นเหตุของปัญหา 4) เพื่อพัฒนาผู้เข้ารับการอบรมให้มีความรู้ความเข้าใจมาตรฐานผลิตภัณฑ์ชุมชน (มผช.) และสามารถให้คำปรึกษาแนะนำในการจัดเตรียมและยื่นขอมาตรฐานผลิตภัณฑ์ มาตรฐานการจัดการวิสาหกิจชุมชน (มจก.) และสามารถให้คำปรึกษาแนะนำเรื่องมาตรฐานการจัดการวิสาหกิจชุมชน เพื่อปรับปรุง

^{1,2,3,4} คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม หน่วยวิจัยและพัฒนาความเข้มแข็งของชุมชนและการจัดการความรู้

^{1,2,3,4} Faculty of Education, Mahasarakham University, Research Unit and Development of Community Strength and Knowledge Management.

ขั้นตอนการทำงาน 5) ศึกษาความพึงพอใจของผู้เข้ารับการฝึกอบรมผู้ให้บริการด้านวิสาหกิจชุมชน ระยะเวลาในการดำเนินงาน 6 เดือน (1 มีนาคม 2554-7 สิงหาคม 2554) การวิจัยในครั้งนี้เป็นการวิจัยและพัฒนา โดยประยุกต์ใช้การวิจัยปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม (Participatory Action Research) เครื่องมือในการวิจัย มี 2 ประเภท ได้แก่ เครื่องมือในการพัฒนางาน คือ คู่มือการฝึกอบรมผู้ให้บริการด้านวิสาหกิจชุมชน เครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล ได้แก่ แบบทดสอบ แบบสอบถามความพึงพอใจ สถิติที่ใช้การวิเคราะห์ข้อมูลได้แก่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ผลการวิจัย 1) มีผู้สนใจสมัครเข้าร่วมและผ่านการคัดเลือก จำนวน 26 คน ซึ่งมากกว่าเป้าหมายที่วางไว้เพียง 15 คน 2) มีโครงสร้างและเนื้อหาหลักสูตรในการสร้างและพัฒนาคุณภาพผู้ให้บริการด้านวิสาหกิจชุมชน จำนวน 2 หลักสูตร คือ 1) ภาคทฤษฎี 30 ชั่วโมง ประกอบด้วยหลักสูตรพื้นฐาน 15 ชั่วโมง และหลักสูตรเฉพาะผู้ให้บริการด้านวิสาหกิจชุมชน 15 ชั่วโมง 2) ภาคปฏิบัติการสอนงานแบบการทดลองปฏิบัติจริง (On The Job Training) ณ สถานประกอบการ จำนวน 48 ชั่วโมง ถือว่าเป็นหลักสูตรที่มีความเหมาะสม 3) มีจำนวนผู้เข้ารับการอบรมผ่านเกณฑ์การประเมินทั้งภาคทฤษฎีและภาคปฏิบัติ จำนวน 19 คน 4) ผลการประเมินสมรรถนะของผู้ให้บริการด้านวิสาหกิจชุมชน โดยการเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยระหว่างหลังการอบรมกับก่อนการอบรม หลังการอบรมมีคะแนนเฉลี่ยสูงกว่าก่อนการอบรมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 5) ผู้เข้ารับการอบรมมีความพึงพอใจอยู่ในระดับมากที่สุด

คำสำคัญ: การสร้างและพัฒนา, คุณภาพ, ผู้ให้บริการด้านวิสาหกิจชุมชน,
การวิจัยปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม

Abstract

The objectives of this research were: 1) to admit and select the service providers in community enterprise for participating in the project, at least 15 persons, 2) to determine the structure and content, program of construction and development for service providers in community enterprise, 3) to develop the trainees in basic skill for developing achievement motive, On The Job Training, and competency in diagnosing the

business administration as the cause of problem, 4) to develop the trainees for obtaining knowledge and comprehension in community product standard (CPS) as well as being able to provide advice for preparing and proposing for the product standard, standard for community enterprise management (CEM), and advice in standard for community enterprise management in improving the working steps, and 5) to study satisfaction of trainees for service providers in community enterprise. Duration of implementation was 6 months (1 March 2011– 7 August 2011). This research was Research and Development by applying the Participatory Action Research. There were 2 kinds of instruments using in this study: the instrument using for work development including the handbook of training for service providers in community enterprise, and the instrument using for data collection including the Test, the Satisfaction Questionnaire. The statistic using for data analysis consisted of the Percentage, Mean, and Standard Deviation. The research findings were as follows: 1) there were persons who were interested in applying for training and were selected for 26 persons which were more than specified goal only 15 persons, and 2) there was structure and content of program in construction and development of quality for service providers in community enterprise for 2 programs as: 1) theoretical part, 30 hours, including basic program for 15 hours, and specific program for service providers, for 15 hours, 2) On The Job Training, at entrepreneur, for 48 hours, which was an appropriate program, 3) there were 19 trainees passing criterion in both of theory and practice, 4) the findings of competency assessment in service providers of community enterprise, by comparing the Mean of after the training and before the training, at .01 level, and 5) the trainees had satisfaction in the training program in "the Highest" level.

Keywords: Construction and Development, Quality, Service Providers in Community Enterprise, Participatory Action Research

บทนำ

นโยบายที่จะเพิ่มบทบาทในการส่งเสริมพัฒนาวิสาหกิจชุมชนในช่วงที่ผ่านมาเน้นการพัฒนาผู้ให้บริการธุรกิจอุตสาหกรรม ด้านวิสาหกิจชุมชนให้มากขึ้น เพื่อให้สอดคล้องกับยุทธศาสตร์การสนับสนุนปัจจัยที่จำเป็นในการดำเนินงานธุรกิจอย่างเป็นระบบ และสอดคล้องกับสภาวะความต้องการผู้ให้บริการธุรกิจในปัจจุบัน ซึ่งผู้ให้บริการธุรกิจอุตสาหกรรมที่เป็นกลุ่มเป้าหมายในการพัฒนาของกรมส่งเสริมอุตสาหกรรม จำเป็นต้องสร้างและพัฒนาเพิ่มเติม ตามสภาวะการเปลี่ยนแปลง ดังนั้น กรมส่งเสริมอุตสาหกรรม และศูนย์ส่งเสริมอุตสาหกรรม ภาค 5 จังหวัดขอนแก่น จึงต้องการสร้างและพัฒนาคุณภาพผู้ให้บริการธุรกิจด้านวิสาหกิจชุมชน ซึ่งเป็นหลักสูตรเฉพาะ เพื่อหารูปแบบแนวทางในการดำเนินงานให้มีประสิทธิภาพเหมาะสมกับสภาพท้องถิ่นเป็นการเฉพาะ โดยกำหนดให้ใช้พื้นที่ในการวิจัยและพัฒนาที่จังหวัดกาฬสินธุ์เป็นจุดนำร่องในการวิจัยและพัฒนางานต้องการสร้างและพัฒนาคุณภาพผู้ให้บริการธุรกิจด้านวิสาหกิจชุมชน ซึ่งเป็นหลักสูตรเฉพาะ

เพื่อให้บริการของการสร้างและพัฒนาผู้ให้บริการธุรกิจอุตสาหกรรมชุมชน มีคุณภาพและปริมาณตรงกับความต้องการ

ของอุตสาหกรรมชุมชน พร้อมทั้งมีมาตรฐานในการให้บริการ และขยายผลให้ที่ปรึกษามีความรู้ ความสามารถ ในการให้บริการแก่อุตสาหกรรมชุมชนเข้ามาร่วมงานเพิ่มขึ้น จำเป็นต้องสร้างและพัฒนาผู้ให้บริการธุรกิจอุตสาหกรรมชุมชน โดยมีการจัดทำกลยุทธ์ของการพัฒนาศักยภาพของกลุ่มเป้าหมาย ซึ่งมีทั้งอบรมเชิงปฏิบัติการ และการฝึกปฏิบัติการจริง ณ สถานที่ประกอบการให้เหมาะสมกับการพัฒนาและสอดคล้องกับบริการของเครือข่ายในอนาคต จึงจำเป็นต้องสร้างและพัฒนาเครือข่ายบริการธุรกิจอุตสาหกรรมชุมชนขึ้นเพื่อการพัฒนาผู้ให้บริการธุรกิจอุตสาหกรรมชุมชนให้มีคุณภาพตรงตามความต้องการของผู้รับบริการ ดังนั้นหน่วยวิจัยและพัฒนาความเข้มแข็งของชุมชนและการจัดการความรู้ ซึ่งมีบทเรียนเคยเป็นที่ปรึกษาธุรกิจอุตสาหกรรมชุมชนที่ผ่านมาจึงสนใจ จึงได้ร่วมกับสำนักหน่วยบริการอุตสาหกรรมชุมชน และสำนักพัฒนาอุตสาหกรรมชุมชน กรมส่งเสริมอุตสาหกรรม ในการพัฒนารูปแบบการดำเนินงานการสร้างและพัฒนาเครือข่ายเครือข่ายบริการธุรกิจอุตสาหกรรมชุมชนขึ้นในอนาคต วันออกเฉียงเหนือ หากค้นพบวิธีการและรูปแบบการเกิดภาคีเครือข่ายที่เหมาะสมทั้งการเรียนรู้ และความร่วมมือในการดำเนินงาน

ธุรกิจอุตสาหกรรมชุมชนที่เป็นรูปธรรม ก็จะทำให้ไปสู่การขยายผลในภาคอื่นๆ ต่อไป

ความมุ่งหมายของการวิจัย

1. เพื่อรับสมัครและคัดเลือกผู้ให้บริการด้านวิสาหกิจชุมชนเข้าร่วมโครงการอย่างน้อย 15 คน ในเขตพื้นที่จังหวัดกาฬสินธุ์
2. เพื่อกำหนดโครงสร้างและเนื้อหาหลักสูตรการสร้างและพัฒนาผู้ให้บริการด้านวิสาหกิจชุมชน
3. เพื่อพัฒนาผู้เข้ารับการอบรมในทักษะพื้นฐาน การสร้างแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ เทคนิคการสอนงาน แบบทดลองปฏิบัติจริง (On The Job Training) และความสามารถในการวินิจฉัยการบริหารธุรกิจที่เป็นต้นเหตุของปัญหา
4. เพื่อพัฒนาผู้เข้ารับการอบรมให้มีความรู้ความเข้าใจมาตรฐานผลิตภัณฑ์ชุมชน (มผช.) และสามารถให้คำปรึกษาแนะนำในการจัดเตรียมและยื่นขอมาตรฐานผลิตภัณฑ์ มาตรฐานการจัดการวิสาหกิจชุมชน (มจก.) และสามารถให้คำปรึกษาแนะนำเรื่องมาตรฐานการจัดการวิสาหกิจชุมชน เพื่อปรับปรุงขั้นตอนการทำงาน
5. ศึกษาความพึงพอใจของผู้เข้ารับการฝึกอบรมผู้ให้บริการด้านวิสาหกิจชุมชน

ขอบเขตของการวิจัย

กลุ่มเป้าหมาย ผู้ให้บริการธุรกิจด้านวิสาหกิจชุมชนในพื้นที่จังหวัดกาฬสินธุ์ จำนวนไม่น้อยกว่า 15 ราย มีคุณสมบัติ ดังนี้

1. เป็นผู้ให้บริการข้อมูลของหน่วยงาน/องค์กร/สถาบันภาครัฐ/สถาบันการศึกษา/สถาบันเอกชนที่เกี่ยวข้องกับการให้บริการข้อมูล ส่งเสริม และสนับสนุนการดำเนินธุรกิจของวิสาหกิจชุมชน วิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม ที่มีประสบการณ์ในงานอย่างน้อย 1 ปี
2. เป็นผู้ที่มีความสนใจในอาชีพการเป็นผู้ให้คำแนะนำการดำเนินธุรกิจทั่วไป โดยได้รับความเห็นชอบจากคณะกรรมการกำกับดูแลการจ้างของหน่วยงานเจ้าของโครงการ
3. พื้นที่ดำเนินงาน ในเขตพื้นที่จังหวัดกาฬสินธุ์
4. ระเบียบวิธีการวิจัยในการดำเนินงานโครงการสร้างและพัฒนาคุณภาพผู้ให้บริการธุรกิจ ด้านวิสาหกิจชุมชนจังหวัดกาฬสินธุ์ โดยใช้วิธีการวิจัยและพัฒนา (R&D) โดยประยุกต์ใช้วิจัยเชิงปฏิบัติการ แบบมีส่วนร่วม (Participatory Action Research) ในการดำเนินงาน มีขั้นตอนดังนี้

ขั้นตอนการดำเนินการวิจัย

1. ประชาสัมพันธ์โครงการเพื่อเชิญชวนผู้สนใจสมัครเข้าร่วมโครงการและจัดประชุมชี้แจงแนวทางการดำเนินงานโครงการและรับสมัครคัดเลือกกลุ่มเป้าหมาย มีผู้สนใจเข้าร่วมรับฟังจำนวน 25 คน

2. การศึกษาสภาพปัญหาและความต้องการพัฒนาของกลุ่มเป้าหมายโดยการจัดสนทนากลุ่มปัญหาการดำเนินงานด้านวิสาหกิจชุมชนในจังหวัดกาฬสินธุ์ ได้สภาพปัญหา อุปสรรค และความต้องการในการพัฒนาผู้ให้บริการด้านวิสาหกิจชุมชน

3. ค้นหาผู้ให้บริการด้านวิสาหกิจชุมชน มีผู้สนใจและผ่านการคัดเลือกจำนวน 26 คน และกำหนดโครงสร้างหลักสูตรการพัฒนาคุณภาพผู้ให้บริการด้านวิสาหกิจชุมชน

4. จัดประชุมคณะทำงานและทีมวิทยากรเพื่อทำแผนการพัฒนาผู้ให้บริการด้านวิสาหกิจชุมชน และพัฒนาหลักสูตรการฝึกอบรมพัฒนาผู้ให้บริการด้านวิสาหกิจชุมชนเป็นการอบรมภาคทฤษฎีไม่ต่ำกว่า 30 ชั่วโมง และการสอนงาน แบบการทดลองปฏิบัติจริง ณ สถานประกอบการ ไม่ต่ำกว่า 48 ชั่วโมง ดำเนินการเมื่อวันที่ 25 เมษายน 2554 ณ ห้องประชุม ศษ. 303 คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม ดังนี้

4.1 จัดทำแผนการพัฒนาผู้ให้

บริการด้านวิสาหกิจชุมชน" โดยแบ่งเป็นการอบรมภาคทฤษฎีไม่ต่ำกว่า 30 ชั่วโมง และการสอนงาน แบบการทดลองปฏิบัติจริง ณ สถานประกอบการ ไม่ต่ำกว่า 48 ชั่วโมง

4.2 จัดทำแผนฝึกอบรมภาคปฏิบัติ ณ สถานประกอบการ มีระยะเวลาไม่น้อยกว่า 48 ชั่วโมง

4.3 ประชุมชี้แจงรับสมัครคัด

เลือกและทดสอบความรู้และทักษะผู้เข้าร่วมโครงการก่อนและหลังการอบรม (Pre – Post test) ให้ผ่านเกณฑ์ที่กำหนด

5. พัฒนาศักยภาพและยกระดับคุณภาพกลุ่มเป้าหมาย โดยการอบรมภาคทฤษฎีความรู้พื้นฐานและภาคปฏิบัติการโดยการเรียนรู้จากการปฏิบัติ สำหรับการดำเนินงานสร้างและพัฒนาคุณภาพผู้ให้บริการด้านวิสาหกิจชุมชน ในเขตพื้นที่จังหวัดกาฬสินธุ์ ใช้ระยะเวลาดำเนินงาน 6 เดือน (กุมภาพันธ์ – สิงหาคม 2554) ผลการดำเนินงานได้แผนพัฒนา ผู้ให้บริการด้านวิสาหกิจชุมชน การอบรมภาคทฤษฎีไม่ต่ำกว่า 30 ชั่วโมง แบ่งออกเป็น หลักสูตรพัฒนาทักษะพื้นฐาน SP ด้านวิสาหกิจชุมชน จำนวน 15 ชั่วโมง ดำเนินการจัดกิจกรรมวันที่ 11 – 12 พฤษภาคม 2554 ณ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคล

อีสานวิทยาเขตกาฬสินธุ์ และหลักสูตรพัฒนาทักษะเฉพาะในวิชาชีพด้านวิสาหกิจชุมชน จำนวน 15 ชั่วโมง ดำเนินการจัดกิจกรรมวันที่ 1 – 2 มิถุนายน 2554 ณ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลอีสานวิทยาเขตกาฬสินธุ์

6. อบรมหลักสูตรการสอนงานแบบการทดลองปฏิบัติจริง" (On The Job Training) ณ สถานประกอบการ จำนวน 48 ชั่วโมง ผลการดำเนินได้แบ่งกลุ่มผู้เข้าร่วมโครงการออกเป็น 3 กลุ่มๆละ 8 คน และได้กลุ่มวิสาหกิจชุมชนที่เป็นแหล่งเรียนรู้ฝึกปฏิบัติ 3 กลุ่ม คือ 1) กลุ่มผลิตภัณฑ์สมุนไพรเดชา สมงาม เลขที่ 83 ตำบลนาโก อำเภอกุฉินารายณ์ จังหวัดกาฬสินธุ์ 2) กลุ่มอาชีพบ้านคอนหาย หมู่ที่ 17 ตำบลคงลิ่ง อำเภอกมลาไสย จังหวัดกาฬสินธุ์ 3) กลุ่มของชำร่วยบ้านไทยเจริญ หมู่ที่ 8 ตำบลยางตลาด อำเภอยางตลาด จังหวัดกาฬสินธุ์

7. จัดประชุมเพื่อสรุปสมรรถนะคุณภาพผู้ให้บริการด้านวิสาหกิจชุมชน และสรุปผลการดำเนินงานงวดที่ 3 ดำเนินการเมื่อวันที่ 26 กรกฎาคม 2554 ณ ห้องประชุมวิทยาลัยสารพัดช่างกาฬสินธุ์ ได้ทราบบทเรียนและแผนการดำเนินงานต่อเนื่อง

สรุปผลการวิจัย

1. จากการประชาสัมพันธ์มีผู้เข้าร่วมประชุมเข้ารับฟังคำชี้แจง จำนวน 29 คน และมีผู้สนใจสมัครเข้าร่วมและผ่านการคัดเลือกจำนวน 26 คน ซึ่งมากกว่าเป้าหมายที่วางไว้เพียง 15 คน

2. มีโครงสร้างและเนื้อหาหลักสูตรในการสร้างและพัฒนาคุณภาพผู้ให้บริการด้านวิสาหกิจชุมชน จำนวน 2 หลักสูตร คือ 1) ภาคทฤษฎี 30 ชั่วโมง ประกอบด้วยหลักสูตรพื้นฐาน 15 ชั่วโมง และหลักสูตรเฉพาะผู้ให้บริการด้านวิสาหกิจชุมชน 15 ชั่วโมง 2) ภาคปฏิบัติการสอนงานแบบการทดลองปฏิบัติจริง (On The Job Training) ณ สถานประกอบการ จำนวน 48 ชั่วโมง ผ่านการประเมินความเหมาะสมหลักสูตรจากผู้เชี่ยวชาญ มีความเหมาะสมอยู่ในระดับมากที่สุด

3. ผลจากการนำหลักสูตรอบรมผู้ให้บริการด้านวิสาหกิจชุมชน 1) ภาคทฤษฎี หลักสูตรพื้นฐานไปใช้ก่อนการอบรมโดยรวมมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 5.06 หลังการอบรมโดยรวมมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 15.80 และมีค่าเฉลี่ยความก้าวหน้าเท่ากับ 10.74 และ 2) ภาคปฏิบัติการสอนงานแบบการทดลองปฏิบัติจริง ถือเป็นหลักสูตรวิชาชีพ ไปใช้ก่อนการอบรมโดยรวมมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 5.27 หลังการอบรมโดยรวม

มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 16.20 และมีค่าเฉลี่ยความก้าวหน้าเท่ากับ 11.13

4. ผลจากการประเมินศักยภาพของผู้ให้บริการด้านวิสาหกิจชุมชนมีจำนวนผู้เข้ารับการอบรมผ่านเกณฑ์การประเมินทั้งภาคทฤษฎีและภาคปฏิบัติ การสอนงานแบบทดลองปฏิบัติจริง จำนวน 19 คน

5. ผลการประเมินสมรรถนะผู้เข้าอบรมหลักสูตรพื้นฐานของผู้ให้บริการด้านวิสาหกิจชุมชน โดยการเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยหลังการอบรมมีคะแนนเฉลี่ยสูงกว่าก่อนการอบรมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และหลักสูตรทักษะวิชาชีพการอบรมผู้ให้บริการด้านวิสาหกิจชุมชนโดยการเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยหลังการอบรมมีคะแนนเฉลี่ยสูงกว่าก่อนการอบรมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 เช่นกัน

6. ผู้เข้ารับการอบรมมีความพึงพอใจในการอบรมหลักสูตรพื้นฐานผู้ให้บริการด้านวิสาหกิจชุมชนโดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด คือ มีค่าเฉลี่ย 4.86 และมีส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.32 และผู้เข้ารับการอบรมมีความพึงพอใจในการอบรมหลักสูตรทักษะเฉพาะวิชาชีพโดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด คือ มีค่าเฉลี่ย 4.84 และมีส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.42

7. ผลกระทบที่นำไปสู่ความยั่งยืนเกิดเครือข่ายด้านวิสาหกิจชุมชนจังหวัดกาฬสินธุ์ มีโครงสร้าง กลไกการทำงานต่อเนื่อง และสถานที่ตั้งของการทำงานของเครือข่ายกลาง

อภิปรายผล

1. มีผู้ให้บริการด้านวิสาหกิจชุมชนอาสาสมัครเข้าร่วมโครงการมากกว่าเกณฑ์ที่ตั้งไว้ มากถึง 26 คน ซึ่งเกณฑ์ตั้งไว้เพียง 15 คน ทั้งนี้อาจเป็นเพราะหลักสูตรการเป็นผู้ให้บริการด้านวิสาหกิจชุมชนไม่ค่อยมีหน่วยงานทางราชการ หรือเอกชนเป็นผู้รับผิดชอบจัดเป็นการเฉพาะ มีการเรียนรู้เฉพาะเรื่องน้อย และมีน้อยครั้งที่จัด ดังนั้นจึงส่งผลให้คนที่สนใจด้านวิสาหกิจชุมชนต้องการเข้าร่วมเรียนรู้เพื่อนำไปพัฒนางาน

2. ผลการนำหลักสูตรผู้ให้บริการด้านวิสาหกิจชุมชนทั้งภาคทฤษฎีพื้นฐานและภาคทักษะวิชาชีพไปใช้ผู้เข้ารับการอบรมหลักสูตรผู้ให้บริการด้านวิสาหกิจชุมชนมีคะแนนเฉลี่ยเกิดการพัฒนารุ่งสูงกว่าก่อนการอบรมอย่างเห็นชัดเจน และเมื่อเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยโดยใช้ t-test หลังการอบรมหลักสูตรผู้ให้บริการด้านวิสาหกิจชุมชนทั้งภาคทฤษฎีพื้นฐานและภาคทักษะวิชาชีพ มีค่าเฉลี่ยแตกต่างจากก่อนการอบรมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ

.05 ทั้งสองหลักสูตร ทั้งนี้อาจเป็นเพราะก่อนนำหลักสูตรออกไปใช้ ผู้วิจัยและผู้ร่วมวิจัยได้มีการวิเคราะห์ สังเคราะห์รายละเอียดของเนื้อหา แต่ละหลักสูตรโดยการประชุมเชิงปฏิบัติการและแลกเปลี่ยนเรียนรู้กับผู้เข้าร่วมการอบรม และได้นำหลักสูตรทั้งสองไปผ่านผู้เชี่ยวชาญด้านวิสาหกิจชุมชน ได้ตรวจสอบความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา เชิงโครงสร้าง ความเหมาะสมและความเป็นไปได้ในการปฏิบัติแล้ว จึงนำมาปรับปรุงแก้ไขก่อนนำหลักสูตรไปใช้ ดังนั้นหลักสูตรจึงมีความเหมาะสมเป็นไปตามหลักวิชาการในการอบรมครั้งนี้

3. การประเมินศักยภาพผู้ให้บริการด้านวิสาหกิจชุมชน ซึ่งเป็นผลงานจากการปฏิบัติทั้งภาคทฤษฎีพื้นฐานและภาคทักษะวิชาชีพ มีผู้ผ่านการประเมินเพียง 19 คน จากทั้งหมด 26 คน ทั้งนี้อาจเป็นเพราะผู้ให้บริการด้านวิสาหกิจชุมชนที่เข้ารับการอบรมครั้งมีวัยและวุฒิภาวะแตกต่างกัน มีกลุ่มผู้มีอายุ 45 ปี ขึ้นไปมีจำนวนถึง 16 คน มีปัญหาในการอ่าน และเขียน และการคิดวิเคราะห์ ดังนั้นจึงส่งผลต่อการประเมินศักยภาพด้านทฤษฎีพื้นฐาน ส่วนด้านทักษะวิชาชีพไม่มีปัญหาและมีประสบการณ์อยู่แล้ว ดังนั้นจึงส่งผลให้มีผู้ผ่านการประเมินค่อนข้างน้อย

4. ผู้เข้ารับการอบรมมีความพึงพอใจในการอบรมหลักสูตรผู้ให้บริการด้านวิสาหกิจชุมชนทั้งภาคทฤษฎีพื้นฐานและภาคทักษะวิชาชีพ อยู่ในระดับมากที่สุด ทั้งนี้อาจเป็นเพราะผู้วิจัยและผู้ร่วมวิจัยมีประสบการณ์ในการจัดเวทีแลกเปลี่ยนเรียนรู้ทฤษฎีทางสังคม การประชุมเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม แบบแผนภูมิต้นไม้ การประยุกต์ใช้เทคนิคการบริหารคุณภาพแบบครบวงจร แผนภาพความคิดเน้นการเรียนรู้จากการปฏิบัติ จึงทำให้ผู้เข้าร่วมอบรมมีความสนใจและเรียนรู้อย่างต่อเนื่อง จากการปฏิบัติงานไปพร้อมๆกัน มีความเพลิดเพลินไปกับกิจกรรม โดยเริ่มจากการกำหนดประเด็นในการพัฒนางาน การศึกษาปัญหา และความต้องการ การวางแผนแบบมีส่วนร่วม การปฏิบัติและพัฒนางาน การสรุปสะท้อนผล และการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ ซึ่งถือเป็นวิธีการเรียนรู้แบบหนึ่งที่มีประสิทธิภาพสำหรับการพัฒนากลุ่มองค์กรชุมชน

5. ความยั่งยืนของเครือข่ายผู้ให้บริการด้านวิสาหกิจชุมชนในเขตพื้นที่กาฬสินธุ์ มีความเป็นไปได้สูง ทั้งนี้เพราะหลังจากการสรุปบทเรียนแลกเปลี่ยนเรียนรู้หลังปิดโครงการแล้ว เกิดคณะกรรมการบริหารเครือข่ายผู้ให้บริการด้านวิสาหกิจชุมชนในระดับจังหวัด ซึ่งเป็นการขับเคลื่อนโดยความ

ต้องการของกลุ่มเครือข่ายในลักษณะประชาสังคม มีการติดต่อประสานงานกันอย่างต่อเนื่อง ขอให้มหาวิทยาลัยมหาสารคาม หน่วยวิจัยและพัฒนาความเข้มแข็งของชุมชนและการจัดการความรู้ และศูนย์ส่งเสริมอุตสาหกรรมภาค 5 ได้หนุนเสริมและมีการติดตามผลงานความก้าวหน้าของเครือข่ายต่อไป

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะเพื่อพัฒนางาน

1.1 ควรมีการขยายระยะเวลาการดำเนินงานอย่างน้อย 1 – 2 ปี จะส่งผลถึงกลุ่มเป้าหมายได้ฝึกปฏิบัติและพัฒนาตนเองจนเกิดความมั่นใจและมีการติดตามผลไปสู่การปรับปรุงแก้ไขได้

1.2 ควรมีงบประมาณที่เหมาะสมและเพียงพอสำหรับสนับสนุนให้กลุ่มเป้าหมายได้ทดลองทำกิจกรรมนำร่องน่าจะได้ส่งผลการเป็นผู้ให้บริการด้านวิสาหกิจชุมชนที่มีคุณภาพ

2. ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัย

2.1 ควรมีการวิจัยและพัฒนาหลักสูตรผู้ให้บริการด้านวิสาหกิจชุมชน ไปยังจังหวัดอื่นๆ เพื่อหารูปแบบผู้ให้บริการด้านวิสาหกิจชุมชนที่เหมาะสม

2.2 ควรมีการวิจัยและประเมินผลผู้ให้บริการด้านวิสาหกิจชุมชน ไปปฏิบัติจริงในสถานประกอบการและมีการหนุนเสริมให้เกิดเป็นผู้ให้บริการด้านวิสาหกิจชุมชนมืออาชีพ

References

- Chantarasombat, Chalard. (2002). **Learning Process for Enhancing the Strength of Community Industrial Group: A Case Study of Commune Society in Processing from Namkliengweingchai Mulberry, Naka Sub-district, Wapeepatoom District, Mahasarakam Province.** Mahasarakam Province Educational Commune Society, Faculty of Education, Mahasarakam University.
- _____. (2005). **Learning Process for Enhancing the Strength of Community Industrial Group: A Case Study of Local Fabric Weaving Group in Namklieng Community , Naka Sub-district, Wapeepatoom District, Mahasarakam Province.** Mahasarakam: Center of Learning Network, Community Strength

Enhancement, and Grounded Economic, Faculty of Education, Mahasarakham University.

_____. (2004). **Construction and Development of Community Organization Network for Self-Reliance**. Mahasarakham: Center of Learning Network and Enhancement for Community Strength and Grounded Economic, Faculty of Education, Mahasarakham University.

Chantarasombat, Chalard et. al., (2010). **Construction and Development of Service Provider in Community Industrial Business**. Mahasarakham: Division of Research and Development for Community Strength and Knowledge Management. Faculty of Education, Mahasarakham University.

Office of National Economic and Social Development Commission. (2006). **The 10th Issue of National Economic and Development Plan (2007–2011)**. Bangkok: Office of The Prime Minister.

Ramsoot, Pantip. **Participatory Action Research**. Bangkok: P.E. Living.

Pongpid, Seree. (2005). **Network: Strategy for Strength of People, and Strength of Community**. Bangkok: Chulalongkorn University Book Center.